

Forbedret tale og sang

Vokaltragten er det rum luften og vibrationerne fra struben passerer igennem, og hvor lydene får deres form. Denne tragt omfatter ikke næsen. Lydene formes alene i det forreste mundområde, hvor stemmen føles i en lomme mellem tungespids og den forreste del af ganen. Når tungen er aktiv har den en form, der følger ganen, dvs. siderne af tungen er trukket indad og tungens overflade er hvælvet.

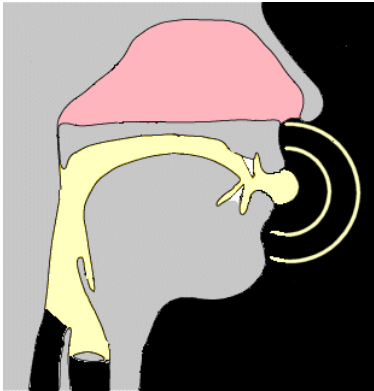
Lyden kommer fra svælgenes resonansrør og passerer gennem vokaltragten helt frem til læberne. Både vokaler og (alle) konsonanter artikuleres i munddelen af vokaltragten, der opleves som et indsnævret rør med formindsket åbning ud mod læberne. Al artikulation sker ved hjælp af tungen, der har flere berøringspunkter (alle foran i munden). Læberne spiller naturligvis også en rolle, især som afsluttende form.

Visse konsonanter volder problemer. Konsonanterne **M** og **N** har en vanemæssig ansats i næsen på dansk. Dvs. uden for røret. Udtalen af M følges af en luftstrøm gennem næsen, hvilket splitter luftstrømmen, så luften forhindres i at nå frem til rummet ved fortungen. Dette sker ved, at tungen løfter sig bagtil og blokerer forbindelsen mellem mundrum og svælg.

Prøv at udtale/syng disse konsonanter med en åbning bagtil til svælget, så stemmen beholder sin naturlige vej fra struben til mundåbningen. Undgå spændinger i tungeroden.

Konsonanter som **P, D, S, F** kan på samme måde splitte forbindelsen mellem mund og hals på grund af for stort indre luftryk. Prøv på samme måde at udtale/syng dem åbning bagtil til halsen. Hold dem i det hele taget væk fra næsen (lavere), så de støtter vokalernes form i munden.

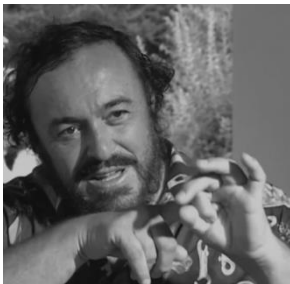
Denne opskrift betyder ikke, at man taler eller synger i halsen, men fra halsen. Lad luften bære stemmen frem på plads i mundens rør.

Luft, stemme og artikulation lægges helt fremme i munden. Vibrationerne forplanter sig selv fra ganen lige bag tænder, gennem den åbne næse og videre til resonanshulene bag øjnene, i panden og kindbenene. Det område, der også kaldes masken. Lyden kommer fra struben og føres med den energiske luftstrøm gennem røret fra struben til læberne.

Mundhulen formes som et rør, der rækker fra halsen frem til læberne. Forbindelsen mellem mundrøret og halsen skabes ved at åbne røret bagtil, så lyden fra halsen forbindes med røret i munden.

Hele energien fra luften, der passerer gennem struben, skydes ind i mundrøret, hvor artikulationen finder sted. Lyden hviler på luften.

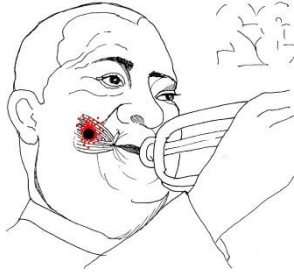

Det er fra halsen, lyden udspringer. Det er derfra, den runde, bløde lyd sidder, som skal forenes med den mere lyse stemmekvalitet i munden og masken. Derfor er forbindelsen mellem halsen og mundrummet så vigtig. Stemmen synger ned i halsen, men frem i munden.

I praksis formes mundrøret mere og mere snævert især i siderne af munden, efterhånden som tonerne stiger. Stemmen går fra Ar – til Årh – til Uh de steder, hvor stemmen har en naturlig overgang (passaggio).

Buccator (buccinator) – denne muskels navn betyder trompetmuskel. Ordet kommer fra latin "buccina", der betyder "trompet eller hyrdehorn".

Buccatormusklen og dens funktion er af særlig interesse for taleterapeuter, fordi den gør munden bred f.eks. i forbindelsen med vokalerne "I" og "E". Buccatormusklen kontrollerer også hvor megen plads, der er i munden. Derfor påvirker den mange vokale faktorer, så som klang (timbre) og artikulation. Om munden føles bred eller rundet skyldes buccator-musklen.

Det er en af de første muskler, et menneske kan kontrollere. Sutterefleksens hos en baby afhænger af den. Den gør det muligt at smile, tygge og fløjte – og det vil være besværligt at tale, hvis den ikke fungerer ordentligt. Sangteknisk betyder den meget for sangerens opfattelse af mundrummet og stemmens koncentration.

Tungeroden: Denne del af tungen danner overgangen mellem mund og hals. Lægger vi pres med luften bag konsonanter som P, D, F, V etc. blokeres området mellem mund og hals. Det samme gør sig gældende ved konsonanterne M og N, hvor blokeringen mellem mund og hals sender lyden op i næsen. Disse tungerodsspændinger ødelægger balancen i stemmen, skaber overtryk i kroppen, forringer stemmeklangen og gør det næsten umuligt at placere stemmen fremme i munden med adgang til "masken".

Heldigvis er tungerodsfejl nemme at rette. Sørg blot for at udtale de nævnte konsonanter med åbenhed mellem mund og hals. Føl selv med fingrene om tungeroden stivner. Det er enkelt, men svært at lære.